

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 7 czerwca 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1, art. 68 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 963 z późn. zm.) stwierdził, że R. W. jako pracownik u płatnika składek B.W.P. (...) Spółka z o.o. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu, wypadkowemu od 1 stycznia 2003 r.

W uzasadnieniu organ rentowy ustalił, że od dnia 1 stycznia 1999 r. Biuro (...) Spółka z o.o. dokonała zgłoszenia R. W. jako pracownika do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych tj. emerytalnego, rentowych, chorobowego i wypadkowego od 31 grudnia 1998 r. oraz do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego od 1 stycznia 1999 r. Spółka złożyła za R. W. dokumenty rozliczeniowe za miesiące od stycznia 1999 r. do kwietnia 2017 r., w których wykazała pełen wymiar czasu pracy. Z w/w tytułu począwszy od 2002 r. R. W. korzystał z wielu wypłat zasiłku chorobowego, w tym również za pełne okresy zasiłkowe.

Organ rentowy w dniach 16 stycznia 2017 r., 17 stycznia 2017 r., 23 stycznia 2017 r., 27 stycznia 2017 r. i 30 stycznia 2017 r. przeprowadził postępowanie kontrolne w zakresie prawidłowości i rzetelności obliczania składek na ubezpieczenia społeczne oraz innych składek, do których pobierania zobowiązany jest ZUS oraz zgłaszania do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego. W trakcie kontroli została przedłożona umowa o pracę zawarta w dniu 2 października 1989 r. między Biuro (...) Spółka z o.o. reprezentowana przez Zgromadzenie Wspólników – M. T., a ubezpieczonym na czas nieokreślony w pełnym wymiarze czasu pracy, rodzaj umówionej pracy: prezes zarządu, dyrektor naczelny.

Obecnie spółka zatrudnia 2 osoby na podstawie umowy o pracę: wnioskodawcę na stanowisku prezesa zarządu, dyrektora naczelnego oraz żonę ubezpieczonego na stanowisku dyrektora ds. handlowych.

W Sądzie Rejonowym w Łodzi XX Wydziale Krajowego Rejestru Sądowego na podstawie akt rejestrowych spółki (...) i KRS Nr (...) ustalono, że spółka istnieje od 12 marca 1987 r. Na dzień powstania spółki była spółką wieloosobową. W dniu 28 lipca 1993 r. (...) Spółka z o.o. zbyli swoje udziały i od dnia 28 lipca 1993 r. i ubezpieczony posiada wszystkie udziały tej spółki. Zatem z dokumentów wynika, że od dnia 28 lipca 1993 r. wnioskodawca stał się wspólnikiem jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością będąc jednocześnie jedynym członkiem jej zarządu pełniącym funkcje prezesa.

Z danych zawartych w Krajowym Rejestrze Sądowym na dzień 7 czerwca 2017 r. wynika, że ubezpieczony jest nadal (...) Spółka z o.o. posiada 96,36% udziałów oraz jest prezesem jednoosobowego zarządu.

Od dnia 1 stycznia 2003 r. zgodnie z art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność uważa się m.in. wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Zatem od 1 stycznia 2003 r. tytułem do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych jest dla wnioskodawcy prowadzenie pozarolniczej działalności jako wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Natomiast od 1 stycznia 2003 r. ubezpieczony nie może być pracownikiem spółki.

Jako wspólnik jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością podlega ubezpieczeniom społecznym (od 1 stycznia 2003 r.) również pomimo podpisania w dniu 6 stycznia 2006 r. umowy sprzedaży (...) udziałów spółki Biuro (...) Spółka z o.o. Ł. W.. Do kontroli przedłożono ww. umowę sprzedaży udziałów oraz akt notarialny Repertorium A nr 33/2006. Z powyższych dokumentów wynika, że wnioskodawca był właścicielem wszystkich 110 udziałów Biuro (...) Spółka z o.o. oraz, że należące do niego 4 udziały spółki sprzedał Ł. W. dnia 6 stycznia 2006 r. i aktualnie posiada 106 udziałów co stanowi 96,36% udziałów spółki. Pomimo tego, że wnioskodawca zbył swoje udziały na rzecz Ł. W., w ocenie organu rentowego, sytuacja nie ulega zmianie, gdyż ubezpieczony jest nadal niemal jedynym (...) Spółka z o.o. Zdaniem oddziału zawarcie umowy sprzedaży (...) udziałów spółki na rzecz Ł. W. stanowiących zaledwie 3,64% udziałów spółki miało jedynie na celu upozorowanie spółki wieloosobowej oraz obejście przepisów prawa i uniknięcie

obowiązku ubezpieczeń społecznych, a tym samym obowiązku opłacania składek jako wspólnika jednoosobowej spółki z o.o.

W świetle powyższego jako wspólnik jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, będąc jednocześnie jedynym członkiem zarządu ubezpieczony nie podlega ubezpieczeniom społecznym jako pracownik od 1 stycznia 2003 r. Natomiast tytułem do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych od 1 stycznia 2003 r. jest dla wnioskodawcy prowadzenie pozarolniczej działalności jako wspólnik jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Tym samym od 1 stycznia 2003 r. wnioskodawca winien zgłosić się do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność.

/decyzja – k. 184 – 188 akt ZUS/

Odwołanie od w/w decyzji z dnia 19 lipca 2017 r. złożył ubezpieczony R. W. i zaskarżył ją w części dotyczącej nie podleganiu obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu od 6 stycznia 2006 r. Zaskarżonej decyzji zarzucił bezzasadne przyjęcie przez organ rentowy, że przystąpienie do spółki drugiego wspólnika miało na celu upozorowanie spółki wieloosobowej oraz obejście przepisów prawa i uniknięcie obowiązku ubezpieczeń społecznych.

W konsekwencji wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji i umorzenie postępowania za okres od 6 stycznia 2006 r.

/odwołanie – k. 2 – 7 akt ZUS/

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, wywodząc jak w uzasadnieniu decyzji.

/odpowiedź na odwołanie – k. 13 – 14/

(...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł. przyłączyła się do odwołania.

/pismo k.19/

Na rozprawie z dnia 9 stycznia 2018 r. wnioskodawca poparł odwołanie, a pełnomocnik ZUS wniósł o oddalenie odwołania i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w połowie stawki, określając wartość przedmiotu sporu na kwotę 10.718 zł.

/protokół rozprawy z dnia 9 stycznia 2018 r. – 00:19:17 – 00:21:42 – płyta CD – k. 72/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

(...) – Biuro Wdrażania P.” sp. z ograniczoną odpowiedzialnością powstała w dniu 12 marca 1987 r. Spółka została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 14 lutego 2006 r. Na dzień powstania spółki była spółką wieloosobową.

/wypis z KRS – k. 28 – 32 akt ZUS, k. 17 – 22 akt kontroli, akt notarialny – k. 29 – 33 akt kontroli ZUS, odpis z Rejestru Handlowego – k. 77 – 81 akt kontroli ZUS/

Wnioskodawca R. W. został zatrudniony w (...) – Biuro Wdrażania P.” sp. z ograniczoną odpowiedzialnością na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony od 2 października 1989 r. w pełnym wymiarze czasu pracy jako Prezes Zarządu, Dyrektor Naczelny. W imieniu spółki umowę podpisał reprezentant Zgromadzenia Wspólników – M. T..

/umowa o pracę – k. 180 akt ZUS, k. 65 akt Kontroli ZUS/

W dniu 28 lipca 1993 r. (...) Spółka z o.o. zbyli swoje udziały na rzecz wnioskodawcy i od dnia 28 lipca 1993 r. i ubezpieczony posiada wszystkie udziały tej spółki. Od dnia 28 lipca 1993 r. wnioskodawca stał się

wspólnikiem jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością będąc jednocześnie jedynym członkiem jej zarządu pełniącym funkcje prezesa.

/bezsporne/

Na mocy umowy sprzedaży z dnia 6 stycznia 2006 r. R. W. będący wspólnikiem spółki działającej pod firmą (...) spółka z o.o. w Ł. i właścicielem 110 udziałów spółki sprzedał na rzecz Ł. W. 4 udziały.

/umowa sprzedaży – k. 83 akt kontroli ZUS, akt notarialny – k. 85 – 97 akt kontroli ZUS/

Obecnie ubezpieczony jest nadal (...) spółka z o.o. i posiada 106 udziałów co stanowi 96,36% udziałów oraz jest prezesem jednoosobowego zarządu.

/bezsporne/

W spółce (...) przeprowadził dwie kontrole: w okresie 7-17 lutego 2006 roku, która dotyczyła prawidłowości i rzetelności obliczania, potrącania i opłacania składek oraz innych składek i opłat, do których pobierania zobowiązany jest zakład oraz zgłaszanie do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego. Ustalenie uprawnień do świadczeń z budżetu państwa oraz wypłacane tych świadczeń i dokonywanie rozliczeń; oraz w okresie od 18 – 29 listopada 2011 roku, która dotyczyła prawidłowości i rzetelności obliczania składek na ubezpieczenia społeczne oraz innych składek, do których pobierania zobowiązany jest zakład oraz zgłaszanie do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego. Ustalenie uprawnień do świadczeń z ubezpieczeń społecznych i wypłacane tych świadczeń oraz dokonywanie rozliczeń z tego tytułu. Prawidłowość i terminowość opracowywania wniosków o świadczenia emerytalne i rentowe. Wystawianie zaświadczeń lub zgłaszanie danych dla celów ubezpieczeń społecznych.

W toku tych kontroli nie były analizowane dokumenty dotyczące stosunku prawnego łączącego wnioskodawcę ze spółką

/protokoły kontroli k.74-80/

Przy ustalaniu stanu faktycznego sąd oddalił wnioski o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka Ł. W. na okoliczność tego po co przystępował do spółki, ponieważ okoliczność ta nie ma istotnego znaczenia w sprawie, wobec niespornej okoliczności, iż posiada on jedynie 4 na 100 udziałów w spółce. Przedmiotem oceny w niniejszej sprawie są po pierwsze umowa o pracę zawarta z wnioskodawcą, będącym wspólnikiem większościowym, po wtóre zasada podlegania ubezpieczeniom społecznym przez nieomal jedynego wspólnika – w tym zakresie motywacja osobista Ł. W. nie może zmienić oceny sądu.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie nie jest zasadne.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 1, art. 11 ust. 1 oraz art. 12 ust 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2016 roku, poz. 963 ze zm.) obowiązkowym ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu - podlegają pracownicy, czyli osoby fizyczne pozostające w stosunku pracy, w okresie od nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania.

W myśl art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz osobami z nimi współpracującymi.

Od dnia 1 stycznia 2003 r. w myśl art. 8 ust. 6 pkt 4 za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność uważa się wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz wspólników spółki jawnej, komandytowej lub partnerskiej.

Zgodnie z art. 18 ust. 8 podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 5, stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa jednak niż 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego przyjętego do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek, ogłoszonego w trybie art. 19 ust. 10 na dany rok kalendarzowy.

Na mocy art. 12 ust. 1 obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu podlegają osoby podlegające ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.

Na podstawie art. 20 ust. 1 ustawy podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe oraz ubezpieczenie wypadkowe stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i ubezpieczenia rentowe, z zastrzeżeniem ust. 2 i ust. 3.

W oparciu o ust. 2 przy ustalaniu podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe oraz ubezpieczenie wypadkowe nie stosuje się ograniczenia, o którym mowa w art. 19 ust. 1.

Dla rozstrzygnięcia sporu istotna jest ocena dwóch kwestii. Po pierwsze: ocenie podlega ważność zawartej z wnioskodawcą przez spółkę umowy o pracę, która nieustająco łączy strony, niezależnie od zmian właścicielskich oraz po drugie: skutek zbycia przez wnioskodawcę 4 ze 100 udziałów swojemu synowi przez co formalnie spółka przestała być spółką jednoosobową.

Odnosząc się do pierwszego zagadnienia stwierdzić należy, iż zgodnie z art. 22 § 1 Kodeksu pracy przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca – do zatrudnienia pracownika za wynagrodzeniem. O tym, że strony zawarły umowę o pracę nie decyduje zatem samo formalne jej spisanie, lecz faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy. Jedną z najważniejszych cech pracy świadczonej w ramach stosunku pracy jest podporządkowanie pracownika.

Najistotniejszymi elementami stosunku pracy są: dobrowolność zobowiązania, obowiązek pracownika świadczenia pracy osobiście, w sposób ciągły, podporządkowany poleceniom pracodawcy, który jest obowiązany do wynagrodzenia pracownika za świadczoną na jego rzecz pracę, ponoszenie ryzyka gospodarczego, produkcyjnego i osobowego przez pracodawcę, staranne działanie w procesie pracy. (patrz wyroki Sądu Najwyższego z: 17 marca 2016 r., III UK 83/15, LEX nr 2026236; 26 lutego 2013 r., I UK 472/12, LEX nr 1356412; 11 września 2013 r., II UK 36/13, LEX nr 1391783).

Art. 22 § 1¹ k.p. wskazuje, że zatrudnienie w warunkach określonych w § 1 jest zatrudnieniem na podstawie stosunku pracy, bez względu na nazwę zawartej przez strony umowy. Jak trafnie przyjął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 kwietnia 1999 roku (I PKN 642/98, OSNAPiUS 2000, nr 11, poz. 417) nazwa umowy nie ma znaczenia, jeżeli nawiązany stosunek pracy ma cechy wskazane w art. 22 § 1 k.p.

Treść oświadczeń woli złożonych przez strony przy zawieraniu umowy o pracę nie ma więc rozstrzygającego znaczenia dla kwalifikacji danego stosunku prawnego służącego pozyskiwaniu "pracy" jako stosunku pracy (wyroki Sądu Najwyższego z: 17 maja 2016 r., I PK 139/15, LEX nr 2057610; 26 lutego 2013 r., I UK 472/12, LEX nr 1356412 17 marca 2016 r., III UK 83/15, LEX nr 2026236). Istotne jest, aby stosunek pracy zrealizował się przez wykonywanie zatrudnienia o cechach pracowniczych. Zasadnicze znaczenie w procesie sądowego badania, czy dany stosunek prawny jest stosunkiem pracy, ma ustalenie faktyczne, czy praca wykonywana w ramach badanego stosunku prawnego rzeczywiście ma cechy wymienione w art. 22 § 1 k.p. W tym celu bada się okoliczności i warunki, w jakich dana osoba wykonuje czynności na rzecz innego podmiotu prawa i dopiero w wyniku tego badania (poczynienia stosownych ustaleń) rozstrzyga się, czy czynności te świadczone są w warunkach wskazujących na stosunek pracy.

Zgodnie z utrwalonymi poglądami orzecznictwa i doktryny, cechą wyróżniającą stosunek pracy spośród innych kategorii stosunków prawnych jest **podporządkowanie pracownika** (obok osobistego świadczenia pracy). Na podporządkowanie składa się kilka elementów (co do sposobu wykonania pracy, co do czasu oraz co do miejsca), przy czym nie jest konieczne, by w każdym stanie faktycznym elementy te wystąpiły łącznie, z uwagi na potrzebę dostosowania realiów wykonywania stosunku pracy do sposobu działania współczesnej gospodarki, wymagającej w wielu branżach większej samodzielności i niezależności (a przez to kreatywności) pracownika. Istota pracowniczego podporządkowania sprowadza się jednak do tego, że pracownik nie ma samodzielności w określaniu bieżących zadań, ponieważ to należy do sfery pracodawcy organizującego proces pracy (wyrok Sądu Najwyższego z 18 lutego 2016 r., II PK 352/14, LEX nr 2004192).

W doktrynie przyjmuje się, a pogląd ten akceptuje także sąd orzekający, iż jednoosobowa spółka z o.o. jest szczególną formą prowadzenia działalności gospodarczej na "własny" rachunek, nawet gdy jest on przez konstrukcję (fikcję) osoby prawnej oddzielony od osobistego majątku jedynego wspólnika (wyrok Sądu Najwyższego z 7 kwietnia 2010 r., II UK 357/09 i powołane tam orzeczenia). W ocenie sądu okręgowego odnieść należy to także do spółki niemal jednosobowej to jest takiej, w której udział jednego wspólnika jest prawie wyłączny (dominujący) a pozostałego lub pozostałych marginalny, zaniedbywalny, śladowy – co należy rozumieć w ten sposób, iż udział ten istnieje, ale nie ma znaczenia dla spółki.

Z tych przyczyn wnioskodawca będąc jedynym (niemal jedynym) wspólnikiem spółki nie może skutecznie pozostawać ze spółką w stosunku pracy. Wiąże się to nie tylko z brakiem podporządkowania pracowniczego w rozumieniu art. 22 § 1 k.p., ale sprzeciwia się temu także zasadnicza sprzeczność pomiędzy właścicielskim a pracowniczym statusem zainteresowanego, jaka pojawia się w takim przypadku. Koncepcja stosunku pracy opiera się na teorii, według której podstawą ustroju pracy jest wymiana świadczeń między dwoma kontrahentami: właścicielem środków produkcji (podmiotem zatrudniającym) a pracownikiem (wyrok Sądu Najwyższego z 1 czerwca 2010 r., II UK 34/10, LEX nr 619639).

Z tego punktu widzenia, w świetle cech stosunku pracy oraz ustroju prawa pracy, którego podstawą jest wymiana świadczeń między właścicielem środków produkcji a pracownikiem, jedyny (lub niemal jedyny) wspólnik spółki z o.o. co do zasady nie może pozostawać z tą spółką w stosunku pracy, gdyż w takim przypadku status wykonawcy pracy (pracownika) zostaje "wchłonięty" przez status właściciela kapitału (pracodawcy). Jedyny wspólnik w takiej sytuacji wykonuje czynności (nawet typowo pracownicze) na rzecz samego siebie (we własnym interesie) i na swoje własne ryzyko produkcyjne, gospodarcze i socjalne. Jedyny wspólnik jest od pracodawcy (spółki z o.o.) niezależny ekonomicznie, gdyż - skoro do przesunięcia majątkowego dochodzi w ramach majątku samego wspólnika - nie zachodzi przesłanka odpłatności pracy, a nadto to on sam (jednoosobowy wspólnik) dyktuje sposób działania jako zgromadzenie wspólników (wyroki Sądu Najwyższego z: 11 września 2013 r., II UK 36/13, LEX nr 1391783; 7 kwietnia 2010 r., II UK 357/09, LEX nr 987623; tak również Z. Hajn, *Zatrudnienie (się) we własnym zakładzie pracy w świetle ustrojowych podstaw prawa pracy (w:) Współczesne problemy prawa pracy i ubezpieczeń społecznych*, pod red. L. Florka i Ł. Pisarczyka, Warszawa 2011, s. 195 i nast.).

Dlatego w dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego dotyczącym pracowniczego zatrudnienia jedynego wspólnika na stanowiskach zarządczych, Sąd Najwyższy uznawał, że wspólnik jednoosobowej spółki z o.o. podlega ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzenia działalności pozarolniczej, a nie w ramach tytułu pracowniczego, ponieważ niespełniona jest przesłanka podporządkowania pracowniczego oraz w istocie niespełniona jest przesłanka odpłatności pracy, gdyż do przesunięcia majątkowego dochodzi faktycznie w ramach majątku samego wspólnika (wyroki Sądu Najwyższego z: 11 września 2013 r., II UK 36/13, LEX nr 1391783; 3 sierpnia 2011 r., I UK 8/11, OSNP 2012 nr 17-18, poz. 225; 16 grudnia 2008 r., I UK 162/08, M.P.Pr. 2009 nr 5, s. 268-271).

Jednocześnie w dotychczasowej judykaturze dopuszcza się pracownicze zatrudnianie wspólników wieloosobowych spółek z ograniczoną odpowiedzialnością na stanowiskach członków zarządu (uchwała Sądu Najwyższego z: 8 marca 1995 r., I PZP 7/95, OSNAPiUS 1995 Nr 18, poz. 227; wyroki Sądu Najwyższego z: 16 grudnia 1998 r., II UKN 394/98, OSNAPiUS 2000 Nr 4, poz. 159; 2 lipca 1998 r., II UKN 112/98, OSNAPiUS 2000 Nr 2, poz. 66; 14 marca 2001

r., II UKN 268/00, LEX nr 551026; 23 października 2006 r., I PK 113/06, Pr.Pracy 2007 nr 1, s. 35; z 7 kwietnia 2010 r., II UK 357/09, LEX nr 987623; 3 sierpnia 2011 r., I UK 8/11, LEX nr 1043990). Jednakże, gdy udział w kapitale zakładowym spółki innych wspólników pozostaje iluzoryczny, Sąd Najwyższy nie uznaje takiego zatrudnienia za zatrudnienie pracownicze (wyroki Sądu Najwyższego z: 7 kwietnia 2010 r., II UK 177/09, LEX nr 599767; wyrok z dnia 3 sierpnia 2011 r., I UK 8/11, LEX nr 1043990).

Dozwolone jest więc zatrudnianie wspólnika dwuosobowej spółki z o.o., w tym także na stanowiskach zarządczych, pod warunkiem jednakże, że z ustaleń faktycznych wynika, że był on poddany zarówno ekonomicznej zależności od swojego pracodawcy, jak i formalnemu nadzorowi sprawowanemu przez zgromadzenie wspólników, na którym podjęcie uchwał wymagało uzyskania takiej kwalifikowanej większości głosów, że posiadane przez wspólnika-zarządcę udziały własnościowe jako wspólnika większościowego nie dawały mu statusu wspólnika dominującego, który mógłby samodzielnie decydować w sprawach istotnych dla spółki (przywołany wyżej wyrok Sądu Najwyższego z 16 grudnia 2008 r., I UK 162/08).

W niniejszej sprawie nie ma zastosowania także teoria autonomicznego podporządkowania pracowniczego osoby zarządzającej zakładem pracy, która polega na tym, że pomimo formalnego braku osoby przełożonej, pod kierownictwem której wykonywana jest praca, stosunek ten nie traci cech stosunku pracy z uwagi właśnie na fakt podlegania pracodawcy-spółce, uchwałom wspólników i wypełnianiu obowiązków wynikających z przepisów prawa dotyczących danej spółki. Model autonomicznego podporządkowania z pewnością nie dotyczy sytuacji, w której "autonomicznie podporządkowany" miałby być podporządkowany w istocie własnym decyzjom formalnie podjętym jako uchwały wspólników. Udziały własnościowe dawały wnioskodawcy status wspólnika dominującego, a w konsekwencji to on samodzielnie decydował w sprawach istotnych dla spółki. Nie ma znaczenia, czy drugi wspólnik czynnie brał udział w prowadzeniu spraw spółki i zarządzaniu spółką skoro jego udział właścicielski powodował, że w sprawach zastrzeżonych dla zgromadzenia wspólników jego głos nie miał decydującego znaczenia.

Podobne stanowisko wyraził Sąd N. wyroku z dnia 14 września 2017 r., w sprawie III UK 190/16. W uzasadnieniu orzeczenia SN wskazał, iż (...) "W dotychczasowych judykatach przyjmowano założenie, zgodnie z którym jednoosobowa spółka z o.o. jest szczególną formą prowadzenia działalności gospodarczej na "własny" rachunek, nawet gdy jest on przez konstrukcję (fikcję) osoby prawnej oddzielony od osobistego majątku jedyne go wspólnika (wyrok Sądu Najwyższego z 7 kwietnia 2010 r., II UK 357/09).

Także w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 3 sierpnia 2011 r., w sprawie I UK 8/11 uznano, iż „Jedyny lub "niemal jedyny" wspólnik spółki z o.o. nie podlega pracowniczemu ubezpieczeniu społecznemu.” W uzasadnieniu SN wyjaśnił, iż (...) „W zakresie dopuszczalności pracowniczego zatrudnienia w spółkach o wieloosobowym składzie wspólniczym Sąd Najwyższy nie ma wątpliwości, że mogą oni wykonywać pracę w zarządzie w charakterze wspólników (np. wyrok z 16 grudnia 1998 r., II UKN 394/98, ostatnio wyroki z 16 grudnia 2008 r., I UK 162/08 oraz z 12 maja 2011 r., II UK 20/11). Jedynie wyjątkowo, gdy udział w kapitale zakładowym spółki innych wspólników pozostaje iluzoryczny (99/100 do 1/100), Sąd Najwyższy nie przyjmuje zatrudnienia pracowniczego (por. np. wyrok z 7 kwietnia 2010 r., II UK 177/09), co zresztą zasługuje na uznanie. Taka właśnie sytuacja wystąpiła w stanie faktycznym niniejszej sprawy.

I z taką sytuacją mamy również w niniejszej sprawie. Ubezpieczonego należy traktować jako jedyne go wspólnika, mimo że formalnie jest on większościowym udziałowcem. Syn posiadając jedynie 4 udziały jest wspólnikiem iluzorycznym. Jedynym celem pojawienia się tego drugiego wspólnika jest obejście przepisów ustawy dotyczących ograniczeń wspólnika spółek jednoosobowych (ex definitione).

W związku z powyższym organ rentowy prawidłowo ustalił, iż wnioskodawca nie podlegał ubezpieczeniom społecznym jako pracownik spółki.

Jak wynika z powyższych rozważań dotyczy to również sytuacji po 6 stycznia 2006 roku, gdy formalnie spółka przestała być spółką jednoosobową, bowiem udział drugiego wspólnika ma charakter iluzoryczny.

Dodatkowo jedynie wskazać można, iż sama czynność zbycia udziałów w niniejszej sprawie podlega także ocenie w zakresie swojej ważności.

Nie ulega wątpliwości, że w dniu 6 stycznia 2006 r. ubezpieczony zbył synowi 4 udziały w drodze umowy sprzedaży, co w ocenie skarżącego skutkowało uznaniem, iż spółka przestała być spółką jednoosobową.

Zgodnie z art. 58 kc § 1 czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy.

W myśl § 2 art. 58 kc nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współzycia społecznego. Sprzeczność czynności prawnej ze wspomnianymi zasadami zachodzić będzie wówczas, gdy dana czynność prawna (np. umowa o pracę, podjęcie działalności gospodarczej itp.) będzie godzić w powszechnie przyjęte w społeczeństwie normy i wartości moralne (obyczajowe itp.). Nieważne są więc czynności prawne sprzeczne z zasadami współzycia społecznego, a zatem takie, w wyniku których powstaje obowiązek lub uprawnienie do postępowania zakazanego przez normę moralną, czy też takie, które służą osiągnięciu stanu rzeczy podlegającego negatywnej ocenie moralnej.

O czynności prawnej mającej na celu obejście ustawy można mówić wówczas, gdy czynność taka pozwala na uniknięcie zakazów, nakazów lub obciążeń wynikających z przepisu ustawy i tylko z takim zamiarem została dokonana. Nie jest natomiast obejściem prawa dokonanie czynności prawnej w celu osiągnięcia skutków, jakie ustawa wiąże z tą czynnością prawną. Skoro ze zbyciem symbolicznej liczby udziałów w spółce, spółka przestaje być jednoosobowa, co może dawać złudzenie możliwości zatrudnienia wiążącego wspólnika na podstawie umowy o pracę a w innym wypadku ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych wiąże ustanie obowiązku opłacania składek na zasadach przyjętych dla osób prowadzących działalność gospodarczą to zbycie udziałów w celu odpowiednio zalegalizowania fikcyjnego zatrudnienia i uniknięcia obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne może być kwalifikowane jako obejście prawa.

Wnioskodawca w niniejszej sprawie nie przedstawił żadnego uzasadnienia dotyczącego sprzedaży akcji synowi. Czynność ta nie wpłynęła, co do zasady, na jego prawa i obowiązki w spółce.

Zgodnie z art. 156 ksh w spółce jednoosobowej jedyny wspólnik wykonuje wszystkie uprawnienia przysługujące zgromadzeniu wspólników, zgodnie z przepisami niniejszego działu. Przepisy o zgromadzeniu wspólników stosuje się odpowiednio.

Natomiast dopiero w sytuacji opisanej w art. 210 § 2 ksh w przypadku gdy wspólnik, o którym mowa w art. 173 § 1 (jedyny wspólnik), jest zarazem jedynym członkiem zarządu, przepisu § 1 nie stosuje się. Czynność prawna między tym wspólnikiem a reprezentowaną przez niego spółką wymaga formy aktu notarialnego. O każdorazowym dokonaniu takiej czynności prawnej notariusz zawiadamia sąd rejestrowy, przesyłając wypis aktu notarialnego.

Podkreślenia jednak wymaga, iż syn wnioskodawcy nie został członkiem zarządu, co również pozwoliłoby na uniknięcie opisanego przymusu.

W związku z powyższym, w ocenie sądu, zachowanie wnioskodawcy jako zmierzające do obejścia prawa w rozumieniu art. 58 § 1 kpc nie podlega ochronie i skutkuje uznaniem, iż nie podlega on ubezpieczeniom społecznym jako pracownik spółki.

Odnosząc się do zarzutów wnioskodawcy i zainteresowanego, iż organ rentowy nie może, a co najmniej nie powinien kwestionować sytuacji istniejącej od 11 lat, która była już kontrolowana przez organ rentowy wskazać należy, że zarzuty te nie są zasadne.

W niniejszej sprawie mamy do czynienia z deklaratoryjną decyzją organu rentowego o podleganiu ubezpieczeniom społecznym z mocy ustawy. Ponieważ publicznoprawny stosunek ubezpieczenia społecznego powstaje (istnieje)

ex lege, to wydawana przez organ rentowy na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy systemowej decyzja w indywidualnej sprawie dotyczącej zgłaszania do ubezpieczeń społecznych oraz przebiegu tych ubezpieczeń jedynie potwierdza podleganie ubezpieczeniu niezależnie od woli ubezpieczonego i płatnika czy organu rentowego. Skutek w postaci podlegania ubezpieczeniom społecznym powstaje z mocy prawa i trwa przez cały czas spełnienia warunków określonych w normie art. 13 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Decyzja organu rentowego ma w tej sytuacji charakter deklaratoryjny, gdyż stwierdza jedynie istnienie opisanej w tym przepisie sytuacji prawnej, ale jej nie tworzy ani nie kształtuje (zob. np. wyrok Sadu Najwyższego z dnia 6 sierpnia 2014 r., II UK 523/13, OSNP 2015 Nr 12, poz. 167). Inaczej jest w przypadku decyzji o objęciu danej osoby systemem rolniczego ubezpieczenia społecznego, na skutek jej wyboru pomiędzy tym ubezpieczeniem a ubezpieczeniem społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą (art. 5a ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników; tekst jedn.: Dz. U. z 1998 r. Nr 7, poz. 25 z późn. zm.). Decyzja tak ma charakter prawnokształtujący dlatego, że prowadzi do wyłączenia jej z ubezpieczenia osób prowadzących działalność gospodarczą. W takim przypadku Sąd Najwyższy przyjmuje, że decyzja taka nie może działać wstecz (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 2005 r., III UK 28/05, OSNP 2005 Nr 23, poz. 380).

Organ rentowy miał zatem prawo ustalić rzeczywisty stan prawny wnioskodawcy.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy, na mocy art. 477¹⁴ § 1 kpc, oddalił odwołanie.

W punkcie drugim sentencji zasądził od R. W. na rzecz ZUS I Oddziału w Ł. kwotę 1.200 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Stosownie do wyników postępowania na podstawie art. 98 kpc Sąd obciążył wnioskodawcę obowiązkiem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego poniesionych przez organ rentowy. Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika określona została na podstawie § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych. (Dz. U. poz. 1804 z późn. zm.).

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć wnioskodawcy.

19 II 2018 roku.